

Mezőgazdasági őstermelő magánszemély adózásának alapvető szabályai 2017.

1. Ki minősül mezőgazdasági őstermelőnek?

A személyi jövedelemadóról szóló törvény¹ rendelkezése szerint mezőgazdasági *őstermelő* az a 16. életévét betöltött, belföldön lévő saját gazdaságában a 6. számú mellékletben felsorolt termékek előállítására irányuló tevékenységet (a továbbiakban: őstermelői tevékenység) folytató, ezen tevékenysége tekintetében nem egyéni vállalkozó magánszemély, aki ennek igazolására őstermelői igazolvánnyal rendelkezik, ideértve az erre a célra létesített nyilvántartásban családi gazdálkodóként bejegyzett magánszemélyt és e magánszemélynek a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagját is, mindegyikre vonatkozóan a 6. számú mellékletben felsorolt termékek előállítására irányuló tevékenysége(i)nek bevétele (jövedelme) tekintetében.

Saját gazdaság alatt a termelést ténylegesen végző magánszemély rendelkezési jogosultságát kell érteni a termelési eszközei, a termelés szervezése és – a vetőmag-bértermelés, a bérnevelés, a bérhizlalás és a kihelyezett állat tartása esetének kivételével – a termelés eredményének felhasználása felett.

Őstermelői igazolvány az őstermelői tevékenységből származó bevételek nyilvántartására alkalmas, hitelesített, kormányrendelet által előírt adattartalommal, az ott meghatározott eljárási rendben kiadott, illetve érvényesített igazolvány.

Mezőgazdasági *kistermelőnek* az az őstermelő tekinthető, akinek az adóévben – jogszabály alapján kapott támogatás összegével csökkentett – őstermelői tevékenységből származó éves bevétele nem több 8 millió forintnál.²

Az őstermelői tevékenység – amennyiben általános forgalmi adó alanyiságot eredményez – adószám birtokában gyakorolható azzal, hogy az adószám bármelyik megyei (fővárosi) adóigazgatóságtól igényelhető.

1.1. Mezőgazdasági őstermelői tevékenység

Mezőgazdasági őstermelői tevékenységnek³ minősül a saját gazdaságban történő növénytermelés, ültetvénytelepítés, állattenyésztés, valamint a termékfeldolgozás is akkor, ha az saját gazdaságban történő alapanyag felhasználásával történik. Mezőgazdasági őstermelői tevékenységnek minősül továbbá a saját gazdaságban egyes mezőgazdasági termékek jogszabályba nem ütköző gyűjtése, valamint a saját tulajdonú földterületen végzett erdőgazdálkodás és 2016. július 1-jétől a saját tulajdonú erdőterületen az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvény szerinti erdei haszonvétel keretében

¹ 1995. évi CXVII. törvény (továbbiakban: Sza tv.)

² Sza tv. 3. § 19. pont

³ Az őstermelő tevékenységek köre az Sza tv. 6. számú mellékletében található.

végzett tevékenység⁴, mindezekre nézve akkor, ha az előállított termék vagy a tevékenység az Szja tv. 6. számú mellékletének II. pontjában felsoroltak valamelyikébe tartozik, ideértve a saját gazdaságban termelt gyümölcs felhasználásával bérfőzés keretében történő párlatkészítést (pálinkafőzést) is.

A saját gazdaságban előállított virágok és dísznövények - kivéve a 0602 40 vámtarifa számú rózsa oltva is - értékesítéséből származó bevételt akkor lehet östermelői bevételként figyelembe venni, ha az az évi 250 ezer forintot nem haladja meg. Amennyiben ennél több, akkor a bevétel egésze nem tekinthető östermelésből származó bevételnek, e bevételre az önálló tevékenységből származó jövedelem megállapítására vonatkozó szabályokat lehet alkalmazni.

A saját gazdaságban termelt szőlőből saját gazdaságban készített szőlőmust, sűrített szőlőmust, szőlőbor értékesítése akkor számít östermelői tevékenység bevételének, ha a magánszemély ezeket a termékeket 0,5 litert meghaladó kiszerelésben az adott évben kifizetőnek és/vagy termelői borkimérésben végső fogyasztónak értékesíti, és az értékesítésükből származó bevétel együttvéve az évi 7 millió forintot nem haladja meg. Amennyiben a bevétel meghaladja a 7 millió forintot, vagy ha az értékesítés nem az előzőek szerint történik, akkor az egész bevétel nem számít az östermelői tevékenység bevételének, e bevételre az önálló tevékenységből származó jövedelem megállapítására vonatkozó szabályokat lehet alkalmazni.

1.2. Az östermelői (közös östermelői) igazolvány

Az östermelői igazolvány része⁵ az adóévre hitelesített értékesítési betétlap, amely egyben bevételi nyilvántartásnak is minősül, amennyiben az adózó bevételi nyilvántartás vezetésére kötelezett.

Az östermelői igazolványokkal kapcsolatos ügyintézés (az igazolvány kiadását, módosítását, cseréjét és bevonását) a falugazdászok végzik, akik a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara (Nemzeti Agrárgazdasági Kamara - NAK) kötelékébe tartoznak. Az östermelői igazolvány akkor érvényes, ha az igazolvány és a hozzá tartozó értékesítési betétlap egyidejűleg hatályos.

Az igazolvány a kiállítása napjától a kiállítást követő ötödik adóév utolsó napjáig hatályos. Amennyiben a mezőgazdasági östermelő igazolványa tárgyév végével hatályát veszti, az östermelő tárgyév október 1. és december 31. napja között kérheti új igazolvány kiállítását. Ez esetben az új igazolvány a tárgyévet követő év első napjától a hatályának kezdetét követő ötödik adóév utolsó napjáig hatályos.

⁴ Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 68. §-a szerint erdei haszonvételel:

- „a) a fakitermelés;
- b) az erdészeti szaporítóanyag gyűjtése;
- c) a vadászati jog gyakorlása vagy hasznosítása az e törvény hatálya alá tartozó területen;
- d) az elhalt fekvő fa és gally gyűjtése, illetőleg elhalt, száraz ág nyesése;
- e) a kidöntött fáról történő fenyőgally, toboz és díszítőlomb gyűjtése;
- f) a gomba, vadgyümölcs, virág, illetőleg gyógynövény gyűjtése;
- g) a bot, nád, sás, gyékény termelése és fű kaszálása;
- h) a méhészeti tevékenység;
- i) a fenyőgyanta gyűjtése;
- j) cserje kitermelése, élő és elhalt cserjék hajtásainak gyűjtése”.

⁵ A mezőgazdasági östermelői igazolványról szóló 436/2015. (XII. 28.) Korm. rendelet

Az értékesítési betétlap az ügyfél kérelmére kizárólag a kérelmezés időpontja szerinti évnek megfelelő adóévre, valamint az azt követő két adóévre adható ki. Értékesítési betétlap csak az igazolvány hatályossági ideje szerinti adóévekre adható ki.

A magánszemély az őstermelői igazolvány kiváltásához tett nyilatkozatát kiegészítheti a közös háztartásban élő családtagjaival tett együttes nyilatkozattal, mely szerint a mezőgazdasági őstermelői tevékenységet közös őstermelői igazolvány kiváltásával kívánják folytatni.⁶

Közös háztartás alatt az egy lakóingatlanban együttlakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező természetes személyek közössége értendő.

Közös háztartásban élő családtagnak minősül a mezőgazdasági őstermelő házastársa, egyeneságbeli rokona, az örökbe fogadott, mostoha és nevelt gyermeke, valamint az örökbe fogadó, mostoha és nevelőszülője.⁷

A közös igazolvány kiváltásának egyik feltétele, hogy minden egyes családtagnak az őstermelői jövedelmére ugyanazon adózási módot kell választania (pl. az általános forgalmi adó, az átalányadózás, a tételes költségelszámolás tekintetében). További feltétel, hogy a közös őstermelői tevékenység időszakában a családtagok egymással nem állhatnak munkaviszonyban, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban és a segítő családtagra vonatkozó rendelkezéseket egymásra vonatkozóan nem alkalmazhatják. A közös őstermelői igazolványt annak a családtagnak a nevére kell kiállítani, akit a családtagok egybehangzóan megneveznek az együttes nyilatkozatukban. Ha a magánszemélyek közös őstermelői igazolvány alapján folytatják a mezőgazdasági őstermelői tevékenységet és költségeiket tételesen számolják el, úgy az e tevékenységükből elért bevételeiket és költségeiket létszamarányosan meg kell osztaniuk. A bevételek és költségek igazolására a közös őstermelői tevékenységben résztvevő bármelyik magánszemély nevére kiállított bizonylat egyenértékű.

Közös őstermelői tevékenység folytatása esetén elég egy nyilvántartást vezetni a bevételekről és a költségekről, ugyanakkor e tevékenységgel összefüggő adókötelezettségnek külön-külön kell eleget tenni.

Amennyiben az általános forgalmi adó tekintetében az adószámmal rendelkező tagok az őstermelői tevékenység után nem azonos adózási módot választottak, akkor az őstermelésből származó bevétel és költségek családtagok közötti egyenlő felosztására nincs mód, a bevétel után annak kell adóznia, aki azt kézhez kapta, mellyel szemben csak az adózó nevére kiállított bizonylatok alapján számolható el költség.

1.3. A családi gazdaság és a családi gazdálkodó fogalma

Az adóév utolsó napján az erre a célra létesített nyilvántartásban családi gazdálkodóként bejegyzett magánszemély és a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagja őstermelői tevékenysége tekintetében adókötelezettségeit - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - a mezőgazdasági őstermelőre irányadó szabályok szerint teljesíti.⁸

A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 5. § 4. pontja szerint **családi gazdaságnak** minősül a mezőgazdasági igazgatási szervnél családi gazdaságként nyilvántartásba vett mezőgazdasági üzem.

⁶ Szja tv.78/A §.

⁷ Szja tv.78/A. § (2) bekezdés

⁸ Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 176.§ (16) bekezdés

E § 20. pontja szerint *mezőgazdasági üzemnek* az azonos céllal működtetett mezőgazdasági termelési tényezők (föld, mezőgazdasági felszerelés, egyéb vagyonelemek) szervezeti alapegysége minősül, amely a gazdasági összetartozás révén gazdálkodási alapegység is.

Ugyancsak e törvény 5. § 21. pontjában foglaltak szerint *mezőgazdasági üzempontnak* a földműves vagy mezőgazdasági termelőszervezet tulajdonában, illetve használatában álló, a mező- és erdőgazdasági tevékenység vagy a mező- és erdőgazdasági tevékenység és a kiegészítő tevékenység célját szolgáló gazdasági, lakó, illetve iroda épülettel beépített ingatlan vagy a tanya minősül, amely egyben a gazdálkodás végzésének vagy megszervezésének a mezőgazdasági igazgatási szervnél bejelentett helyeül is szolgál;

A törvény alkalmazásában

- **mező-, erdőgazdasági tevékenység:** növénytermesztés, kertészet, állattartás, a méhanya nevelés, halászat, haltenyésztés, szaporítóanyag-termesztés, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, kiegészítő tevékenységgel vegyes gazdálkodás;
- **kiegészítő tevékenység:** falusi és agroturizmus, kézművesipari tevékenység, fűrészáru-feldolgozás, takarmány-előállítás, mezőgazdasági termékből élelmiszer előállítása, dohányfeldolgozás, bioüzemanyag-előállítás a mező-, erdőgazdasági tevékenység során keletkezett melléktermékek, növényi és állati eredetű hulladék hasznosítása, nem élelmiszercélú feldolgozása, valamint az ezekből a termékekből keletkezett termékek közvetlen termelői értékesítése, mezőgazdasági szolgáltatás, valamint a mezőgazdasági üzemhez tartozó termelési tényezők hasznosítása, értékesítése;
- **gazdálkodó család tagjának minősül:** a családi gazdálkodó, továbbá annak házastársa, élettársa, kiskorú gyermeke, unokája, valamint a gazdálkodó család tagjaként bejelentkezett nagykorú gyermeke, szülője, nagyszülője, testvére; a gyermekek az örökbe fogadott és a nevelt gyermeket is érteni kell.

A családi gazdálkodó és említett családtagja a családi gazdaság nyilvántartási számát az adózásával összefüggő valamennyi iratán, valamint a törvény alapján adókedvezményt, adómentességet biztosító nyilatkozatán köteles feltüntetni.

A családi gazdálkodó a közös őstermelői tevékenységet folytatókra vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazásával köteles eljárni az adókötelezettsége megállapításakor. A kiegészítő tevékenységből származó olyan bevétel után, amely az Szja tv. 6. számú mellékletének II.C.3 pontja alá sem sorolható tevékenységből származik annak kell adóznia, aki azt folytatja önálló tevékenység vagy egyéni vállalkozás keretében.

Az azonos jövedelemszámítási kötelezettségre tekintettel, ha a családi gazdaság tagjai által választott adózási mód eltér a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt választott adózási módtól, akkor ez olyan adókötelezettséget érintő változást jelent, amit be kell jelenteni az adóhatósághoz a családi gazdaság nyilvántartásba vételétől számított 15 napon belül. Az azonos jövedelemszámítási módnak abban az esetben is érvényesülnie kell, ha a gazdálkodó családban a közös gazdálkodást megelőzően tételes költségelszámoló és átalányadózó is volt, vagyis az egységes adózási módnak a közösen megállapodott módszer szerintinek kell lennie. Így az év első napjától beérkezett valamennyi őstermelésből származó bevétel (a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt megszerzett és a családi gazdaság által 1 főre felosztott) a megállapodás szerinti jövedelemszámításra vonatkozó szabályok szerint lesz adóköteles.

Amennyiben a családi gazdálkodó egyéni vállalkozói igazolvány birtokában folytatja a tevékenységét, vagy mezőgazdasági termelő tevékenység tekintetében szerepel az egyéni

vállalkozói nyilvántartásban, akkor az őstermelői tevékenysége tekintetében nem egyéni vállalkozóként, hanem a család többi tagjával együtt a közös őstermelői igazolvánnyal rendelkezőkre vonatkozó szabályok szerint kell adóznia. Abban az esetben, ha a családi gazdaságba a gazdálkodó család tagjai olyan tárgyi eszközöket visznek be, amelyek korábban az őstermelői/egyéni vállalkozói tevékenységben az értékcsökkenési leírás alapját képezték, akkor az ilyen tárgyi eszközök értékcsökkenési leírása a családi gazdaságban folytatható.

További gyakorlati tudnivalók

- A gazdálkodó család tagjai tételes költségelszámolás választása során az őstermelői tevékenységből származó jövedelmüket csökkenthetik annak a veszteségnek az összegével, amelyet a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt határoltak el. Ebből az is következhet, hogy adott esetben a családtagok nem azonos nagyságú jövedelem után adóznak.
- Amennyiben a gazdálkodó család tagja kilép a családi gazdaságból, a bevételt és a költségeket a kilépés időpontjával a megállapodásuk szerint kell felosztani a családtagok között. A továbbiakban a bevétel és az igazolt költség már csak a csökkent létszám alapulvételével osztható fel az adóév végén a családi gazdaság tagjai között. A kiválás időpontjában fennálló vevői tartozásokból befolyt összeget a megállapodásban foglaltak szerint kell figyelembe venni a családi gazdaságban vagy a kivált tagnál.

2. A jövedelem meghatározása

A magánszemély az őstermelői tevékenységből származó bevételéből háromféle módszer szerint állapíthatja meg a jövedelmét.

- Lehetősége van a 10 százalékos költséghányad alkalmazására, ha nem kíván költségeivel tételesen elszámolni. A bevétel része a tevékenységgel összefüggésben kapott költségterítés is. (A bevétel 90 százaléka a jövedelem.)
- Választhatja a tételes költségelszámolást is. Ekkor költségként a bevételszerző tevékenységgel közvetlenül összefüggő, kizárólag a bevétel megszerzése, a tevékenység folytatása érdekében az adóévben ténylegesen felmerült és bizonylattal igazolt kiadás, továbbá a korábbi évekről áthozott veszteség vehető figyelembe, valamint folytatható a már megkezdett értékcsökkenési leírás elszámolása.
- A harmadik módszer – melynek alkalmazására csak a mezőgazdasági kistermelők jogosultak – a jövedelem átalányban történő megállapítása.

2.1. Bevételek

Bevételnek minősül többek között:⁹

- az értékesített termék, a tevékenység ellenértékeként vagy ezek előlegeként befolyt, vagy váltóval kiegyenlített összeg, a természetben kapott ellenérték (valamennyi esetben a felár, az engedmény, az árkiegészítés figyelembevételével);
- a szállításért, vagy csomagolásért külön felszámított összeg;
- az előállított vagy vásárolt terméknek, a végzett vagy vásárolt szolgáltatásnak a szokásos piaci értéke, ha azokat a magánszemély saját célra használja fel, illetőleg részben vagy egészben ellenszolgáltatás nélkül másnak átengedi akkor, ha ezzel kapcsolatosan bármely évben költséget számolt el. (Nem kell a bevételt növelni a saját célra történő felhasználás és a részben vagy egészben ellenszolgáltatás nélküli átengedés értékével, ha az azzal kapcsolatos kiadásokat nem számolta el költségként, vagy ha e

⁹ Szja tv. 2. számú melléklet.

- kiadásokkal az összes költségét arányosan csökkenti, vagy a terméket, a szolgáltatást elemi károk, katasztrófák esetén közadakozás keretében nyújtotta.)
- az adó különbözetének visszatérítése, ha a befizetést az őstermelésből származó bevételével szemben költségként bármely évben elszámolta;
 - a káreseménnyel összefüggésben kapott kártalanítás, kártérítés, ideértve a felelősségbiztosítás alapján felvett összeget is, továbbá annak a biztosítási szolgáltatásnak az értéke, amely esetében az arra jogosító biztosítási díjat korábban elszámolta költségként az őstermelő;
 - a kapott kamat;
 - a kapott kötbér, a késedelmi kamat, a bírság, a büntetés címén kapott összeg, valamint a fizetett kötbér, kamat, bírság, büntetés visszatérítése címén kapott összeg, *kivéve*, ha ez utóbbiakat korábban költségként nem számolta el;
 - a kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz - ideértve a selejtezett tárgyi eszközt is -, nem anyagi javak, anyag, félkész termék értékesítésekor kapott ellenérték, illetőleg a szokásos piaci érték (ha ez utóbbi a több), ha annak beszerzési, előállítási költségét bármelyik évben költségként érvényesítette, vagy értékcsökkenési leírással elszámolta;
 - az őstermelői tevékenységet szolgáló termőföld eladási ára;
 - a 100 ezer forintnál magasabb egyedi értékű kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz - ha annak értékét a mezőgazdasági őstermelő egy összegben elszámolta - ellenszolgáltatás nélküli átruházásakor - *kivéve* a magánszemélynek ellenszolgáltatás nélkül történő, adófizetési kötelezettséggel járó átadást - a beszerzés időpontjától számított
 - egy éven belül a beszerzési érték 100 százaléka,
 - egy éven túl, de két éven belül a beszerzési érték 66 százaléka,
 - két éven túl, de három éven belül a beszerzési érték 33 százaléka,
 - három éven túl nulla.

Vetőmag bértermelés, bérnevelés, bérhizlalás és kihelyezett állat tartása esetén őstermelői bevételként kell számításba venni a termék vagy állat teljes átvételi (bruttó) árát is.¹⁰

2017. január 1-jétől az értékesített tárgyi eszközök, nem anyagi javak értékesítésekor kapott előleget akkor kell bevételnek tekinteni, ha a vételár teljes összegét az őstermelő megkapja.¹¹

2.2. Bevételt csökkentő kedvezmények¹²

A bevétel csökkentésére csak tételes költségelszámolás választása esetén van mód. Ennek megfelelően csökkenthető a bevétel

- a kitermelt vagy lábon álló faállomány értékesítéséből származó bevétel esetén azzal az összeggel, amelyet az erdészeti hatóságnál elkülönített számla javára fizettek be azzal, ha a befizetett összeg több mint a jogszabályban megállapított, a befejezett célállományra igényelhető normatív erdő-felújítási támogatás értéke, akkor ez utóbbi összeget lehet figyelembe venni;
- a legalább 50 százalékban megváltozott munkaképességű alkalmazott foglalkoztatása esetén személyenként az alkalmazottnak kifizetett bérrel, de legfeljebb a hónap első napján érvényes minimálbér összegével;
- munkanélküliek, a szabadságvesztésből 6 hónapon belül szabadultak, a pártfogó felügyelet hatálya alatt álló személy, valamint tovább foglalkoztatott szakképző iskolai

¹⁰ Szja tv. 3. §. 18/c) pont

¹¹ Szja tv. 2. számú melléklet I/1. pont.

¹² Szja tv. 21. §

tanulók foglalkoztatására tekintettel 12 hónapon át megfizetett szociális hozzájárulási adó összegével;

- a szakképző iskola tanulóival kötött - jogszabályban meghatározott - tanulószződés alapján folytatott gyakorlati képzés esetén minden megkezdett hónap után havonta a minimálbér 24 százalékával, ha a szakképző iskolával kötött együttműködési megállapodás alapján végzi a gyakorlati képzést, minden megkezdett hónap után havonta a minimálbér 12 százalékával.¹³

2.3. A költségek elszámolása

A mezőgazdasági őstermelő – néhány eltéréssel – költségeit az egyéni vállalkozókra vonatkozó szabályok szerint érvényesítheti.¹⁴

Elismert költségnek csak a bevételszerző tevékenységgel közvetlenül összefüggő, kizárólag a bevétel megszerzése, a tevékenység folytatása érdekében az adóévben ténylegesen kifizetett, szabályszerűen igazolt kiadás minősül.

Amennyiben az őstermelő olyan termék vagy szolgáltatás ellenértéke alapján kíván költséget elszámolni, amelynek értékesítője, illetve nyújtója az Áfa tv-ben¹⁵ meghatározott bizonylat kiállítására kötelezett, akkor a kiadás igazolására kizárólag az Áfa tv. szerinti bizonylat (ide nem értve a nyugtát) alkalmas, egyébként a kiadás igazolására kizárólag az a bizonylat alkalmas, amely tartalmazza a költség összegének megállapításához szükséges valamennyi adatot (így például a kiadás összegét és pénznemét) is. Egyéb esetekben a kiadást olyan bizonylattal kell igazolni, amely tartalmazza a költség összegének megállapításához szükséges valamennyi adatot. Erre alkalmas lehet például az adásvételi szerződés.

Nem minősül elismert költségnek - ha törvény másként nem rendelkezik - a magánszemély személyes vagy családi szükségletét részben vagy egészben kielégítő termék, szolgáltatás megszerzésére fordított kiadás, vagy olyan vagyontárgy megszerzésére, fenntartására, üzemeltetésére, felújítására, karbantartására fordított kiadás, amely nem a jövedelemszerző tevékenységgel kapcsolatos, vagy - ha a törvény kivételt nem említ - akár részben is, a magánszemély személyes vagy családi szükségletének kielégítését célozza. Az előzőektől eltérően, az őstermelő lakásától elkülönített telephelyen vagy egyébként más, a lakáson kívüli helyen folytatott tevékenység ellátásának feltételeként (ideértve az egészséget nem veszélyeztető munkavégzés feltételeit is) a tevékenység ellátásának hatókörében szükséges dologgal (eszköz, berendezés, jármű, munkaruházat stb.), szolgáltatással (világítás, fűtés stb.) összefüggő kiadás akkor is elismert költség, ha a dolog, a szolgáltatás személyes szükséglet kielégítésére is alkalmas, és a tevékenység hatókörében történő hasznosítás, használat, igénybevétel mellett egyébként az igénybevétel során nem zárható ki a magáncélú hasznosítás, használat, igénybevétel, kivéve, ha a törvény a hasznosítást, használatot, igénybevételt vagy annak lehetőségét adóztatható körülményként határozza meg. Ugyancsak az említett rendelkezéstől eltérően, elismert költség a tevékenységhez jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján kapott, bevételnek minősülő támogatás jogszerű felhasználásával teljesített kiadás akkor is, ha a kiadás részben a magánszemély személyes vagy családi szükségletét szolgálja (ha azonban a támogatás csak részben nyújt fedezetet az ilyen kiadásra, akkor e rendelkezés alapján az csak a támogatásból fedezett rész mértékéig vehető figyelembe elismert költségként).

Az őstermelői tevékenységét kezdő magánszemély a legfeljebb 3 évvel korábban felmerült és az e tevékenységének megkezdését megelőzően még nem érvényesített, igazolt kiadásait –

¹³ A minimálbér összege a 2017. évben 127 500 forint.

¹⁴ A költségek elszámolására vonatkozó rendelkezéseket az Szja tv. 3. számú melléklete tartalmazza.

¹⁵ Általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (továbbiakban: Áfa tv.).

feltéve, hogy azok a megkezdett tevékenységhez kapcsolódnak – a kezdés évében költségként számolhatja el, továbbá a tárgyi eszközök, nem anyagi javak értékcsökkenési leírását megkezdheti.

*Az értékcsökkenési leírás elszámolása*¹⁶

A mezőgazdasági őstermelőnek az egyéni vállalkozóra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmaznia az értékcsökkenési leírás elszámolásakor azzal az eltéréssel, hogy az adóév utolsó napján a termőföldről szóló törvény szerinti családi gazdálkodónak minősülő magánszemély és a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagja a családi gazdaság részét képező, vagy ahhoz tartozó tárgyi eszközöknek, nem anyagi javaknak az üzembe helyezés időpontjára megállapított beruházási költségét - választása szerint - az üzembe helyezés adóévében jogosult egy összegben költségként elszámolni.¹⁷

A nem kizárólag üzemi célt szolgáló saját tulajdonú gép, berendezés, felszerelés esetében átalányban számolható el értékcsökkenési leírás olyan nyilvántartás vezetése mellett, amely a nem kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz azonosításra alkalmas megnevezését, beszerzési (előállítási) árát - mint nyilvántartási értéket -, továbbá a beszerzés (előállítás) és a használatbavétel időpontját tartalmazza. Az átalány összege több ilyen eszköz használata mellett is legfeljebb az éves bevétel 1 százalékáig, ezen belül is az említett nyilvántartásban szereplő eszköz(ök) nyilvántartási értékének legfeljebb 50 százalékáig terjedhet. Egy adott nem kizárólagosan üzemi célt szolgáló eszköz értéke alapján csak egy ízben, a használatbavétel évében vehető figyelembe ez az átalány.

A tevékenységhez jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján kapott bevételnek minősülő támogatás felhasználásával megszerzett (előállított) tárgyi eszköz, nem anyagi jószág beszerzési (előállítási) árának az a része, amely egyenlő a megszerzéséhez (előállításához) felhasznált támogatás összegével, az eszköz üzembe helyezésének (rendeltetésszerű használatba vételének) - az üzembe helyezés elmaradása esetén kiselejtezésének, elidegenítésének vagy a nyilvántartásból bármely más ok miatt történő kivezetésének - időpontjában értékcsökkenési leírásként számolható el. A nem kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz, nem anyagi jószág esetén ezen túlmenően nincs lehetőség értékcsökkenési leírás elszámolására.¹⁸

További költség többek között:¹⁹

- az alkalmazottak részére kifizetett bér és annak közterhei;
- az alkalmazottnak a munkaszerződés (vagy jogszabály) alapján járó, a munkáltatót kötelezően terhelő juttatás, kifizetés;
- a gazdasági épület bérleti díja;
- a fűtés, világítás, technológiai energia költsége, a telefon, telefax, mobiltelefon használati díja azzal, ha a lakás és a telephely nem különül el műszakilag, akkor a tevékenységgel arányosan lehet a kiadásokat figyelembe venni az adott költségre jellemző mértékegység (m², m³, nap) alapulvételével; Amennyiben a lakás és a telephely műszakilag nem elkülönített, akkor a házastárs nevére kiállított közüzemi számlák is figyelembe vehetők a költségelszámolás során.
- az internet használat díja azzal, ha a használat csak részben szolgálja a tevékenységet, akkor annak a 30 százaléka, elektronikus bevallás benyújtására kötelezett őstermelő esetében pedig annak 50 százaléka;

¹⁶ Szja tv. 11. számú melléklet.

¹⁷ Szja tv. 3. számú melléklet III/1. pont.

¹⁸ Szja tv. 3. számú melléklet III/3. pont.

¹⁹ Szja tv. 3. számú melléklet.

- a kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszközök, nem anyagi javak értékesítése (ideértve a selejtezést, a megsemmisülést, az ellenszolgáltatás nélküli átengedést is) esetén az értékesítés időpontjáig még el nem számolt értékcsökkenési leírás összege, az értékcsökkenési leírásból kizárt tárgyi eszközök (nem anyagi javak) értékesítése esetén a nyilvántartásba vett beruházási költség;
- vetőmag bértermelés, bérnevelés, bérhizlalás, kihelyezett állattartás esetén a termék vagy állat kihelyezéskori értéke, valamint a bértermeltető által biztosított takarmány stb. értéke is a felvásárlási okirathoz csatolt elszámolás alapján;
- az állami költségvetésbe, a központi alapokba, a helyi önkormányzatoknak – a tevékenységgel összefüggésben – befizetett adó (a saját jövedelem után befizetett személyi jövedelemadó kivételével), az illeték, a hatósági díj, a vám, a vámkezelési díj, a perköltség, a kötbér, a késedelmi kamat, az önellenőrzési pótlék;
- a tevékenységgel összefüggésben kifizetett vagyon, felelősség-, kockázati élet-, balesetbiztosítás díja;
- a saját részre vagy az alkalmazottak részére vásárolt munkaruha, védőeszköz, a munka-, a baleset- és a környezetvédelmi berendezés beszerzésére fordított kiadás;
- a köztisztviselő számára tagdíj vagy annak megfelelő jogcímen fizetett összeg, továbbá az őstermelői tevékenységgel kapcsolatos érdekképviseleti feladatot is ellátó társadalmi szervezet számára tagdíj címén fizetett összeg;
- a reklámköltség;
- üzleti utazás esetén az utazásra, a szállás díjára fordított kiadás, külföldre történő üzleti célú utazás esetén napi 15 euro;

az úthasználati díj az úthasználatra jogosultság időszakában a díjköteles útszakaszon történt üzleti célú futásteljesítmény arányában.

Nem lehet költségként elszámolni a tárgyi eszközök, nem anyagi javak beszerzésekor adott előleget.

Amennyiben a mezőgazdasági őstermelő egyéni vállalkozói tevékenységet is folytat, akkor a két tevékenység folytatása érdekében felmerült költségeket elkülönítve kell nyilvántartania. Azokat a költségeket, amelyek mindkét tevékenységgel összefüggenek, a bevételek arányában kell megosztani, kivéve, ha a törvény másként rendelkezik.

A kétféle tevékenységhez használt tárgyi eszközöknél (nem anyagi javaknál) viszont választania kell, hogy azok beszerzési árát és az üzemeltetésükkel kapcsolatos kiadásokat melyik tevékenység bevételeivel szemben számolja el, mert ezek a költségek (az értékcsökkenés a teljes leírásig) nem oszthatók meg a tevékenységek bevételei között.

A járművek üzemeltetési költségének elszámolásával kapcsolatos tudnivalók a 8. számú tájékoztató füzetből ismerhetők meg.

Amennyiben a bevételek összegét a költségek összege meghaladja, akkor a veszteség összege elszámolható a következő öt év vagy az előző két év jövedelmével szemben azzal, hogy **a veszteség továbbviteléhez nem kell az adóhatóságtól engedélyt kérni.**

A korábbi években elhatárolt veszteség összegét a tárgyévi jövedelem 50 százalékáig lehet figyelembe venni. Amennyiben az adóévben keletkezett veszteség összegét a megelőző két adóév jövedelmével szemben kívánja az őstermelő érvényesíteni, akkor az egyes adóévekre a veszteség 30 százaléka vihető vissza és a veszteség fennmaradó része - figyelemmel az 50 százalékos korlátra - a későbbi évek jövedelmével szemben érvényesíthető.²⁰

²⁰ Szja tv. 22. § (1) és (5) bekezdés.

A 2014-ben kezdődő adóév utolsó napjáig keletkezett, még nem érvényesített elhatárolt veszteség a 2014. december 31-én hatályos rendelkezések szerint írható le azzal, hogy az így elhatárolt veszteséget legkésőbb a 2025. adóévben lehet érvényesíteni.²¹

2.4. Kistermelői költségátalány²²

Az igazolt költségeken felül a tételes költségelszámolást alkalmazó mezőgazdasági kistermelő a korrigált bevételének 40 százalékát – igazolás nélkül – kistermelői költségátalány címen elszámolhatja költségként. Ebben az esetben a tárgyévi veszteség elhatárolására nincs lehetőség.

2.5. Östermelői adókedvezmény²³

A tételes költségelszámolást vagy a 10 százalék költséghányadot választó mezőgazdasági östermelőt e tevékenységéből származó jövedelme utáni adó összegéből legfeljebb 100 ezer forint adókedvezmény illeti meg, amely mezőgazdasági csekély összegű (de minimis) támogatásnak, vagy halászati csekély összegű (de minimis) támogatásnak minősül. Az adókedvezmény akkor érvényesíthető, ha az östermelő a regisztrációs számát is feltünteti az adóbevallásában.

Közösen folytatott tevékenység esetén a tagoknak külön-külön kell rendelkezniük regisztrációs számmal. Amennyiben az östermelői tevékenységre tekintettel érvényesíthető adókedvezmény összege nem éri el a 100 ezer forintot, és e jövedelme mellett más összevonás alá eső jövedelme is van a magánszemélynek, úgy a könyvelőnek szabályszerű bizonylattal kifizetett díj östermelői jövedelemmel arányos részével az östermelői adókedvezmény 100 ezer forintra kiegészíthető.

2.6. Nemleges nyilatkozattétel²⁴

Aki az östermelésből származó jövedelme megállapítására a tételes költségelszámolást választja, és a támogatások összege nélküli bevétele az adómentesség értékhatárát meghaladja, de az nem több 4 millió forintnál és legalább a (támogatásokkal együtt számított összes) bevételének a 20 százalékát kitevő összegű, az östermelői tevékenységével kapcsolatosan felmerült, költségként elismert kiadásait számlával (számlákkal) tudja igazolni, annak nem kötelező jövedelmet számolnia, élhet nemleges nyilatkozattételi jogával is.

Ebben az esetben a jármű használatával kapcsolatos, számlával igazolt költségek csak útnyilvántartás vezetése mellett vehetők figyelembe a nyilatkozattételkor.

Nyilatkozattétel esetén a tárgyi eszközök és a nem anyagi javak értékcsökkenési leírását, valamint a korábban elhatárolt veszteség 20 százalékát az adóévre elszámoltnak kell tekinteni.

A tevékenységüket közös igazolvány alapján folytató östermelők, valamint a családi gazdálkodó és a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagok is élhetnek nemleges nyilatkozattételi jogukkal, de csak külön-külön és csak akkor, ha mindannyian ezt a módszert választják.

3. A mezőgazdasági kistermelő általányadózása²⁵

²¹ Szja tv. 84/ZS § (6) bekezdés.

²² Szja tv. 22. § (6) bekezdés.

²³ Szja tv. 39. §.

²⁴ Szja tv. 78/A §.

²⁵ Szja tv. 50. § (2) bekezdés.

A mezőgazdasági kistermelő az átalányadózást is választhatja a tevékenysége és az adóév egészére az őstermelésből származó jövedelme megállapítására.

Amennyiben a tevékenységét az adóévben kezdő mezőgazdasági kistermelő a kezdésének évében az átalányadózást választja, akkor – az Art. 17. §-a alapján a tevékenység megkezdését megelőzően fennálló bejelentési kötelezettség teljesítésével egyidejűleg – az erre a célra rendszeresített 17T101 jelű adatlapon kell az erre vonatkozó bejelentését a Nemzeti Adó- és Vámhatóság (a továbbiakban: NAV) felé megtenni. Ez az adatlap szolgál a változások bejelentésére is, így a mezőgazdasági kistermelő tevékenységére alkalmazott átalányadózásra való jogosultság megszűnésének (pl. a bevételi értékhatár meghaladás) bejelentésére is. A bejelentkezéskor az általános forgalmi adó fizetési kötelezettség teljesítésének módjára vonatkozó nyilatkozatot is az említett adatlapon kell megtenni.

A kezdőnek nem minősülő mezőgazdasági kistermelőnek az adóévről a NAV felé benyújtott – a 2017. év vonatkozásában a 16Szja – személyi jövedelemadó bevallásban kell nyilatkozni arról, ha a következő adóévre kíván átalányadózást választani, vagy a tárgyévre választott átalányadózást a következő adóévre már nem kívánja alkalmazni.

Amennyiben a mezőgazdasági kistermelői tevékenysége mellett egyéni vállalkozói tevékenységet is folytat a magánszemély, az átalányadózást mindkét tevékenységre nézve külön-külön választhatja. Az egyes tevékenységekből származó bevételek nyilvántartását ilyen esetben is egymástól elkülönítve kell vezetni.

Átalányadás esetén a kistermelésből származó bevétel 15 százaléka számít jövedelemnek, illetőleg a bevételnek azon részéből, amely élő állat és állati termékek értékesítéséből származik, 6 százalékot kell jövedelemnek tekinteni.

Az átalányadóra vonatkozó szabályok szerinti adózónak a bevétel megszerzése érdekében felmerült kiadásairól szóló számlákat és más bizonylatokat az adó utólagos megállapításához való jog elévüléséig meg kell őriznie.

Az átalányban megállapított jövedelem ugyancsak az összevont adóalap része.

4. A mezőgazdasági őstermelő bevételeinek meghatározásánál az általános szabályokon túlmenően a következőket kell figyelembe venni:

- Az átalányadó szabályai szerint adózó mezőgazdasági kistermelőnél nem minősül őstermelői tevékenységből származó bevételnek a jogszabály alapján a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra folyósított vissza nem térítendő támogatás azzal, hogy ebben az esetben a támogatás címén kapott összeget önálló tevékenységből származó bevételként kell figyelembe venni, mellyel szemben a támogatások célja szerinti igazolt kiadások elszámolhatók.
- Jogszabály alapján a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra kapott támogatásnak az az összeg minősül, amelyet a magánszemély kizárólag a ténylegesen felmerült, igazolt kiadásainak a folyósítóval történő elszámolási kötelezettsége mellett kap.²⁶ Azt a támogatást, amelyet utólag folyósítottak a támogatás célja szerinti felhasználást igazoló számla ellenében vagy a felhasználás teljesülésének igazolása alapján, nem kell bevételként beszámítani akkor, ha a kiadást korábban költségként nem érvényesítette az őstermelő és később sem számolja el azt (értékcsökkenési leirással sem).²⁷
- Az egységes területalapú (földalapú) támogatást és minden olyan más támogatást, amely nem tekinthető költségek fedezetére vagy fejlesztési célból folyósított támogatásnak, a folyósítás évében kell a bevételek között elszámolni.

²⁶ Szja tv. 3. § 42. pont.

²⁷ Szja tv. 7. § (1) bekezdés v) pont és a 8. § (3) bekezdés.

- Amennyiben az őstermelő egyben kereskedő egyéni vállalkozóként saját őstermelői termékét (is) értékesíti (pl. a zöldségboltjában), akkor ezeknek a termékeknek a szokásos piaci értékét őstermelői bevételként kell figyelembe vennie és ezeknek a termékeknek az értékesítéséből származó bevételt az egyéni vállalkozás bevételei között kell szerepeltetnie. Mindezek akkor is érvényesek, ha akár az egyik, akár mindkét tevékenységében a magánszemély átalányadózást alkalmaz. Amennyiben a vállalkozói személyi jövedelemadó szabályai szerint adózik a magánszemély, az egyéni vállalkozás érdekében felmerült költségek között figyelembe veheti az őstermelői bevételek közé beírt összeget.
- Figyelemmel azonban arra, hogy a magánszemély áfa adóalanyisága az őstermelőként és az egyéni vállalkozóként végzett tevékenységekre is kiterjed, ilyen esetben (őstermelő és egyéni vállalkozó közötti) Áfa tv. hatálya alá tartozó értékesítés nem valósul meg.
- Amennyiben a magánszemély a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra előre folyósított támogatás összegét annak jogszabályban meghatározott célja szerint a megadott határidőig nem használta fel, akkor a támogatás fel nem használt része annak az évnek az utolsó napján minősül bevételnek, amikor a felhasználásra jogszabály szerint nyitva álló határidő lejár, ilyen határidő hiányában a folyósítás évét követő negyedik adóév utolsó napján.

5. Adóelőleg-fizetés²⁸ és az őstermelésből származó jövedelem bevallása²⁹

A mezőgazdasági őstermelőtől a kifizetőnek akkor nem kell adóelőleget levonnia, ha a kifizetőnek bemutatja az adóévre hitelesített értékesítési betétlapját, vagy a családi gazdaság tagja e jogállását igazolja a kifizető felé.

A mezőgazdasági kistermelőnek - a választott adózási módtól függetlenül - mindaddig nem kell adóelőleget fizetnie, amíg az adóévben elszámolt jogszabály alapján kapott támogatások összegével csökkentett őstermelői tevékenységből származó bevétele a 4 millió forintot nem haladja meg.³⁰ Az adóelőleg megállapításakor az év elejétől az adott negyedév végéig kell a jövedelmet megállapítania.

Az összevont adóalap csökkenthető a feltételek megléte esetén a családi kedvezmény és az első házások kedvezménye összegével is. A fennmaradó összeg után az adó mértéke 15 százalék. Ez az összeg tovább csökkenthető az őstermelői adókedvezmény összegével amennyiben a jövedelmét az őstermelő nem az átalányadózókra vonatkozó szabályok szerint állapítja meg. A fizetendő adó összege tovább csökkenthető a személyi kedvezmény összegével is, amely havonta az adóév első napján érvényes minimálbér 5 százaléka. Az így megállapított összegből le kell vonni az adóév során már befizetett előleget, és a különbözetet kell az adott negyedévre, a negyedévet követő hónap 12-éig befizetni.

Az adóelőleget a magánszemélynek mindaddig nem kell megfizetnie, amíg a fizetendő összeg nem haladja meg a 10 ezer forintot.

Amennyiben a mezőgazdasági őstermelőnek - függetlenül attól, hogy a jövedelmét milyen módszerrel állapítja meg - a támogatások összegével csökkentett őstermelői tevékenységből származó éves bevétele nem haladja meg a 600 ezer forintot, akkor nem kell jövedelmet számolnia és ezt a bevételét nem is kell bevallania.³¹

²⁸ Szja tv. 46-49.§-ai.

²⁹ Szja tv. 11-12. §-ai.

³⁰ Szja tv. 47.§ (4) bekezdés.

³¹ Szja tv.23. §.

Amennyiben a magánszemély tételesen számolja el költségeit és az előzőekben ismertetett szabályok szerint arról nyilatkozik, hogy az adóévben nem volt a mezőgazdasági kistermelésből jövedelme (nemleges nyilatkozatot ad), akkor nem kell az őstermelői tevékenységére tekintettel a jövedelmét levezetnie.

A nyilatkozat a személyi jövedelemadó bevallásban tehető meg, de a nyilatkozatételi jogával az is élhet, aki munkáltatói elszámolást kér.

Minden más esetben a jövedelmet főszabályként a 2018. május 21-éig benyújtandó 17SZJA bevallásban kell bevallania. Ha a mezőgazdasági őstermelő áfa fizetésére kötelezett vagy egyéni vállalkozó is, akkor a bevallást 2018. február 26-áig kell benyújtania.

6. Az általános forgalmi adó kötelezettséggel kapcsolatos tudnivalók

Az Áfa tv. adóalanyiságra vonatkozó főszabálya szerint azok a személyek/szervezetek az **alanyai** ennek az adónak, akik jogképesek és saját nevükben gazdasági tevékenységet végeznek. Az Áfa tv. gazdasági tevékenység fogalmából adódóan a magánszemély akkor válik adóalannyá, ha üzletszerű, illetőleg tartós vagy rendszeres jelleggel olyan tevékenységet folytat, amely ellenérték elérésére irányul, feltéve, hogy annak végzése független formában (pl. nem munkaviszony, munkaviszony jellegű jogviszony keretében) történik.³²

Nem áfa-alany az olyan magánszemély, aki közös őstermelésben, családi gazdaságban vesz részt úgy, hogy tevékenysége nem terjed ki termékeknek illetve szolgáltatásnak a saját nevében (és ellenérték fejében) történő értékesítésére (feltéve, hogy egyébként áfa-alanyiságot eredményező gazdasági tevékenysége nincs). Nem áfa-alany az a magánszemély, aki a saját szükségletei fedezése céljából termel, és az esetleges felesleget alkalmasszerűen értékesíti (feltéve, hogy egyéb áfa adóalanyiságot eredményező gazdasági tevékenysége nincs), függetlenül attól, hogy egyéb jogszabályok alapján őstermelőnek minősül-e.

6.1. Mezőgazdasági tevékenység – kompenzációs felár

Az olyan áfa-alanyra (függetlenül attól, hogy az adóalany magánszemély, társaság, szövetkezet vagy egyéb szervezet), aki mezőgazdasági tevékenységet folytat, különös szabályok vonatkoznak.³³ E különös szabályok alapján a mezőgazdasági tevékenysége tekintetében az adóalanyt különleges jogállás illeti meg (**kompenzációs rendszerben adózik**) akkor, **ha az Áfa tv-ben meghatározott feltételeknek megfelel és az e feltételeknek való megfelelése okán fennálló különleges jogállását nem változtatta meg**, vagyis a kompenzációs rendszer alkalmazásáról nem mondott le.

Az Áfa tv. alkalmazásában az olyan termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás minősül **mezőgazdasági tevékenységnek, amellyel összefüggésben az adóalanyt kompenzációs felár illeti meg**. Ennek megfelelően mezőgazdasági tevékenység az Áfa tv. 7. sz. melléklet I. részében meghatározott termékek értékesítése, feltéve, hogy e termékek előállítását, feldolgozását az adóalany saját vállalkozásában végzi és a termék beszerzője olyan áfa adóalany (vagy másik tagállambeli nem adóalany jogi személy), aki/amely kompenzációs felárra (ideértve a saját állama joga szerinti kompenzációs felárat is) nem jogosult.³⁴ Mezőgazdasági tevékenység továbbá az Áfa tv. 7. sz. melléklet II. részében meghatározott szolgáltatások nyújtása, feltéve, hogy azok teljesítéséhez az adóalany saját vállalkozásának tárgyi eszközeit használja (egyéb módon hasznosítja) és a szolgáltatás igénybevevője olyan

³² Áfa tv. 5-6. §.

³³ Áfa tv. XIV. fejezet.

³⁴ Áfa tv. 198. § (1) bekezdés a) és c) pont, 200. §.

áfa adóalany (vagy másik tagállambeli nem adóalany jogi személy), aki/amely kompenzációs felárra (ideértve a saját állama joga szerinti kompenzációs felárat is) nem jogosult.³⁵

Az adóalany **különleges jogállású mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany**nak minősül akkor, ha:

- gazdasági céllal belföldön telepedett le, gazdasági célú letelepedés hiányában pedig lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye van belföldön és
- egészben, vagy meghatározó részben mezőgazdasági tevékenységet folytat és
- mikro-vállalkozásnak minősül és
- önálló vállalkozásnak minősül és
- nem élt a különleges jogállása megváltoztatásának a jogával.³⁶

Meghatározó részben mezőgazdasági tevékenységet folytatónak az olyan adóalany minősül:³⁷

- akinek a mezőgazdasági tevékenységen kívüli tevékenységéből származó – adót is tartalmazó – éves bevétele (időarányosan) nem haladja meg a 8 millió forintot, illetve az olyan adóalany,
- akinek a mezőgazdasági tevékenységen kívüli tevékenységéből származó – adót is tartalmazó – éves bevétele (időarányosan) meghaladja ugyan a 8 millió forintot, azonban a mezőgazdasági tevékenységéből származó – kompenzációs felárat is tartalmazó – éves bevétele (időarányosan) több mint az egyéb tevékenységéből származó – adót is tartalmazó – (időarányos) éves bevétele.

A mezőgazdasági tevékenységet kezdő adóalany e feltétel vizsgálatakor az ésszerűen várható bevételekkel kell számolnia, egyéb esetekben a tárgyévet megelőző év tényadatait kell figyelembe vennie. Az olyan adóalany, aki a tárgyév évközi adatai alapján nem felel meg e feltételnek, nem köteles évközben megváltoztatni a különleges jogállását, amennyiben azonban a tárgyév végén összesített tárgyévi adatok alapján sem tekinthető meghatározó részben mezőgazdasági tevékenységet folytatónak, akkor a következő naptári évben nem alkalmazhatja a kompenzációs rendszert.

Az adóalany akkor minősül **mikro-vállalkozásnak**, ha az éves nettó árbevétele legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forintösszeg és foglalkoztatottjai átlagos statisztikai állományi létszáma 10 főnél kevesebb.³⁸ Ahhoz, hogy az adóalany mikro-vállalkozásnak minősülése megszűnjön, két egymást követő évben kell meghaladnia a 2 millió eurós bevételi értékhatárt, vagy a 10 fős átlagos statisztikai állományi létszámot.³⁹ A mikro-vállalkozásnak minősülést a különleges jogállás fenntarthatósága szempontjából az ezen adózási módot alkalmazó adóalany július elsején kell vizsgálnia (az előző két év adatai alapján). Amennyiben a különleges jogállású adóalany a tárgyév július elsején nem minősül mikro-vállalkozásnak, az nem befolyásolja az adóalany tárgyévi különleges jogállását, a tárgyévet követő két naptári évben azonban nem alkalmazhatja a kompenzációs rendszert.⁴⁰ Az említett feltételt a tevékenységet kezdő illetve az ezen adózási módra áttérő adóalany esetében a tevékenység megkezdésének illetve az áttérés időpontjában kell vizsgálni.

³⁵ Áfa tv. 198. § (1) bekezdés b) és c) pont, 200. §.

³⁶ Áfa tv. 197. § (1) bekezdés.

³⁷ Áfa tv. 198. § (2) bekezdés.

³⁸ A kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Kkv. tv.) 3. § (3) bekezdés.

³⁹ Kkv. tv. 5. § (3) bekezdés.

⁴⁰ Áfa tv. 197. § (2) bekezdés.

Az adóalany főszabály szerint akkor nem minősül **önálló vállalkozásnak**, ha egy másik vállalkozásban meglévő tulajdoni részesedése eléri vagy meghaladja a 25 százalékot.⁴¹ Az önálló vállalkozásnak minősülést a különleges jogállás fenntarthatósága szempontjából az ezen adózási módot alkalmazó adóalanyának július elsején kell vizsgálnia. Amennyiben a különleges jogállású adóalany a tárgyév július elsején nem minősül önálló vállalkozásnak, az az adóalany tárgyévi különleges jogállását nem érinti, a következő két naptári évben azonban nem alkalmazhatja a kompenzációs rendszert.⁴² Az említett feltételt a tevékenységet kezdő illetve az ezen adózási módra áttérő adóalany esetében a tevékenység megkezdésének illetve az áttérés időpontjában kell vizsgálni.

A különleges jogállású adóalanyának adószámmal kell rendelkeznie akkor is, ha kizárólag kompenzációs felárra jogosító ügyletet teljesít. **A különleges jogállású adóalany a kompenzációs felárra jogosító ügyletei tekintetében áfa fizetésre nem kötelezett, ugyanakkor ezen ügyleteivel összefüggésben adólevonásra nem jogosult.**⁴³

A kompenzációs felár mértéke az Áfa tv. 7. sz. melléklet II. részében meghatározott szolgáltatások (pl. talajművelés, aratás, cséplés, szüretelés, betakarítás, vetés, ültetés; mezőgazdasági termékek csomagolása és piacra történő előkészítése; mezőgazdasági termékek tárolása; egyes állatok gondozása, a mezőgazdasági vállalkozásban alkalmazott eszközök bérbeadása; permetezés, öntöző illetve vízlecsapoló berendezések üzemeltetése, fák nyesése és vágása) esetén 7 százalék.⁴⁴ Az Áfa tv. 7. számú melléklet I. rész A. pontjában meghatározott termékek (pl. burgonya; étkezési célra alkalmas zöldségfélék, gyökerek, gumók; szőlő, élelmezési célra alkalmas gyümölcs és dió; fűszernövények; gabonafélék; különféle magvak; ipari és gyógynövények; mákgubó, takarmánynövények; feldolgozott, tartósított saját előállítású zöldség, gyümölcs, savanyúság; must és bor; borseprő, borkő, szőlőtörköly) esetében 12 százalék.⁴⁵ Az Áfa tv. 7. számú melléklet I. rész B. pontjában meghatározott termékek (pl. ló, szarvasmarha, juh, kecske, baromfi és más élő állat; halak, rákok, puhatestű és más gerinctelen vízi állatok; tej, tejtermék, friss tojás, természetes méz) esetében 7 százalék.⁴⁶

Amennyiben az adóalany a kompenzációs felárra jogosító termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást belföldön nyilvántartásba vett (és kompenzációs felárra nem jogosult) adóalany felé teljesíti, mentesül a számlaadási kötelezettség alól, feltéve, hogy rendelkezik a terméket beszerző, szolgáltatást igénybevevő adóalany által kiállított **felvásárlási okirattal.**⁴⁷ A felvásárlási okiratnak az Áfa tv. előírásai alapján a következőket kell kötelezően tartalmaznia:

- a felvásárlási okirat kibocsátásának keltét,
- az okirat sorszámát,
- a termékértékesítő/szolgáltatásnyújtó (a különleges jogállású adóalany) nevét, címét és adószámát,
- a termékbeszerző, szolgáltatás igénybevevő (vagyis a felvásárló) nevét, címét és adószámát,

⁴¹ Kkv. tv. 4. § (2) bekezdés b) pont.

⁴² Áfa tv. 197. § (2) bekezdés.

⁴³ Áfa tv. 199. §.

⁴⁴ Áfa tv. 201. § (2) bekezdés b) pont.

⁴⁵ Áfa tv. 201. § (2) bekezdés a) pont.

⁴⁶ Áfa tv. 201. § (2) bekezdés b) pont.

⁴⁷ Áfa tv. 202. §.

- az értékesített termék megnevezését, és annak megjelölésére legalább az Áfa tv-ben alkalmazott vámtarifaszámot, az értékesített termék mennyiségét,
- a nyújtott szolgáltatás megnevezését, és amennyiben az természetes mértékegységben kifejezhető, akkor a mennyiségét is,
- a teljesítés időpontját, amennyiben a termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás nem az okirat kibocsátásának napján teljesül,
- a kompenzációs felár alapját, a kompenzációs felár nélküli egységárat, továbbá az alkalmazott árengedményt (ha azt az egységár nem tartalmazza),
- a kompenzációs felár mértékét,
- a kompenzációs felárat,
- a különleges jogállású adóalany és a tőle terméket beszerző, szolgáltatást igénybevevő adóalany aláírását.

A felvásárlási okirat kibocsátási kötelezettséget kizárólag a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője teljesítheti; az ügyletről gyűjtő bizonylat illetve egyszerűsített adattartalmú bizonylat nem bocsátható ki.⁴⁸ A felvásárlói okiraton a kötelező adattartalmon kívüli, bármely adat szerepeltethető (így pl. a kifizetésre vonatkozó adat is).

A felvásárlónál a felvásárlási okirat a tárgyi feltétele az adólevonási jog gyakorlásának (a különleges jogállású adóalanynak kifizetett kompenzációs felár tekintetében). A felvásárló a kompenzációs felárat csak a kompenzációs felárral növelt ellenérték maradéktalan megtérítésekor számolhatja el levonható adóként.⁴⁹

A különleges jogállású mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany a **különleges jogállásáról** bármikor (akár a tevékenység megkezdésekor, akár azt követően, tárgyév közben is) **lemondhat**. A különleges jogállásról való lemondás esetén nem elégséges a kompenzációs rendszer helyett alkalmazni kívánt adózási módot megjelölni az adóhatósághoz benyújtandó bejelentő/változás bejelentő lapon, azt is meg kell jelölni, hogy ennek az adózási módnak az alkalmazására a kompenzációs rendszer helyett kerül sor. Amennyiben a mezőgazdasági tevékenységet végző adóalany a különleges jogállásáról lemondott, a lemondásának évét követő második naptári év végéig nem alkalmazhatja a kompenzációs rendszert.⁵⁰

6.2. Kompenzációs felárra nem jogosító ügyletek

A különleges jogállású (kompenzációs rendszert alkalmazó) adóalany **nem jogosult kompenzációs felárra az olyan termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása után**, amelynél a beszerző

- nem áfa adóalany, vagy
- olyan belföldön nyilvántartásba vett áfa adóalany, aki/amely különleges jogállású mezőgazdasági tevékenységet folytatóként jár el (kompenzációs rendszert alkalmaz), vagy
- olyan külföldi adóalany aki/amely saját államának joga szerint mezőgazdasági termelőre vonatkozó különös adózási módot (kompenzációs rendszert) alkalmaz,

akkor sem, ha a fentieknek megfelelő beszerző részére az Áfa tv. 7. sz. melléklet I. részében szereplő olyan terméket értékesít, amelynek az előállítását, feldolgozását a saját vállalkozásában végezte, illetve olyan, az Áfa tv. 7. sz. melléklet II. részében szereplő olyan szolgáltatást nyújt, amelynek a teljesítéséhez a saját vállalkozásának tárgyi eszközeit használta/hasznosította. A fentieknek megfelelő beszerző felé – az Áfa tv. előírásai szerint – belföldön teljesített ügylettel összefüggésben az adóalanyt számla- illetve nyugtadási

⁴⁸ Áfa tv. 202. § (4) bekezdés.

⁴⁹ Áfa tv. 203-204. §.

⁵⁰ Áfa tv. 197. § (3) bekezdés.

kötelezettség terheli és az ügylet után – a választott adózási módjától függően – az adóalanyt áfa-fizetési kötelezettség is terhelheti. A különleges jogállású adóalany a beszerző személyétől függetlenül nem jogosult kompenzációs felárra az olyan termékének az értékesítése után, amely termék nem szerepel az Áfa tv. 7. sz. melléklet I. részében, illetve amely termék szerepel ugyan az Áfa tv. 7. sz. melléklet I. részében, de annak előállítását, feldolgozását nem az adóalany végezte. A különleges jogállású adóalany a beszerző személyétől függetlenül nem jogosult kompenzációs felárra az olyan szolgáltatásnyújtása után, amely nem szerepel az Áfa tv. 7. sz. melléklet II. részében, illetve amely szolgáltatásnyújtás szerepel ugyan az Áfa tv. 7. sz. melléklet II. részében, azonban annak nyújtásához az adóalany nem hasznosította a saját vállalkozása tárgyi eszközét. Az olyan adóalany, aki lemondott a különleges jogállásáról, nincs olyan ügylete, amely után kompenzációs felárra lenne jogosult.

Az előzőekre, valamint az Szja tv. szerinti őstermelői, kistermelői tevékenység és az Áfa tv. szerinti mezőgazdasági tevékenység fogalmának eltéréseire tekintettel, minden őstermelőnek, kistermelőnek lehet olyan ügylete, amelyben nem érvényesíthet kompenzációs felárat. Valamennyi olyan őstermelőnek, kistermelőnek, aki nem kizárólag kompenzációs felárra nem jogosító ügyletet teljesít, célszerű megfontolnia, hogy a kompenzációs felárra nem jogosító ügyletek tekintetében milyen áfa adózási módot alkalmaz.

Alanyi adómentesség

Az adóalany **alanyi adómentességet** akkor **választhat**, ha annak az Áfa tv-ben meghatározott feltételei fennállnak. Az alanyi adómentesség választására a tevékenység kezdetekor, illetve a tárgyévet megelőzően van lehetőség⁵¹ (a bejelentő/változás bejelentő lapon). Alanyi adómentességet csak olyan adóalany választhat, akinek a termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása fejében megtérített (vagy megtérítendő) ellenérték – éves szinten göngyöltített összege – nem haladja meg a 8 millió forintot sem a tárgyévet megelőző évben ténylegesen, sem a tárgyévben ésszerűen várhatóan.⁵² A különleges jogállású adóalany az alanyi adómentesség választásának bejelentésekor különös gondossággal kell eljárnia, a bejelentő/változás bejelentő lapon egyértelműen jelölnie kell, hogy a választott alanyi adómentesség mellett fenntartja-e a különleges jogállását, vagy az alanyi adómentesség választásával egyidejűleg lemond a különleges jogállásáról. A különleges jogállású adóalany kompenzációs felárra jogosító ügyleteinek az ellenértéke az alanyi adómentesség választására jogosító 8 millió forintos értékhatárba nem számítandó bele.⁵³

Az alanyi adómentes adóalany – egyes értékesítései és beszerzései kivételével – **az alanyi adómentesség időszakában**

- adófizetésre nem kötelezett,
- előzetesen felszámított adó levonására nem jogosult,
- számla- illetve nyugtaadási kötelezettség terheli,
- csak olyan számlát bocsáthat ki, amelyben áfa összeget, áfa mértéket nem tüntet fel.⁵⁴

Az adóalany nem alanyi adómentes minőségében jár el, s ebből következően az Áfa tv. általános szabályai szerint terheli adófizetési-kötelezettség pl. akkor, ha a vállalkozásban tárgyi eszközként használt terméket értékesít; beépítés alatt álló, vagy beépített új ingatlant, építési telket értékesít; adóköteles ingyenes ügyletet teljesít; terméket importál; külföldi által

⁵¹ Art. 22. §.

⁵² Áfa tv. 188. §. (1)-(2) bekezdés.

⁵³ Áfa tv. 188. § (3) bekezdés g) pont.

⁵⁴ Áfa tv. 187. §.

belföldön teljesített szolgáltatás után szolgáltatás igénybevevőként válik adófizetésre kötelezetté.⁵⁵

Az alanyi adómentesség megszűnik

- ha az adóalany a tárgyévet követő évre vonatkozóan már nem kívánja az alanyi adómentességet alkalmazni és az erre irányuló szándékát a tárgyév december 31-ig (változás bejelentő lapon) bejelenti az adóhatósághoz,
- a 8 millió forint értékhatárt meghaladja⁵⁶

Amennyiben az adóalany alanyi adómentessége az értékhatár meghaladása miatt szűnik meg, alanyi adómentességet a megszűnés évét követő két naptári évig nem választhat.⁵⁷

Általános szabályok szerinti adózás

Amennyiben a különleges jogállású adóalany a kompenzációs felárra nem jogosító ügyleteire nem választ alanyi adómentességet, az ilyen termékértékesítései, szolgáltatásnyújtásai után az Áfa tv. általános szabályai szerint kell az adófizetési-kötelezettségét teljesítenie (függetlenül attól, hogy az adóhatósághoz benyújtott bejelentő/változás bejelentő lapon a kompenzációs rendszer alkalmazása mellett az általános szabályok szerinti adózását jelölte-e). Ugyancsak az Áfa tv. általános szabályai szerint kell teljesítenie az adókötelezettségét annak a mezőgazdasági tevékenységet végző adóalanyának, akit a különleges jogállás – a törvényi feltételek hiányában – nem illet meg, illetve annak, aki a különleges jogállásáról lemondott; feltéve természetesen, hogy a törvényi feltételek és/vagy adózói választás hiányában nem alanyi adómentes.

Azokra a termékértékesítésekre, szolgáltatásnyújtásokra, amelyek tekintetében az adóalany az általános szabályok szerint teljesíti az adófizetési kötelezettségét, főszabály szerint 27 százalékos adómérték alkalmazandó. A mezőgazdasági termékek köréből kizárólag az Áfa tv. 3. számú melléklet I. rész 19-49., valamint 52-54. pontjaiban meghatározott sertés, szarvasmarha, juh kecske, baromfi termékek valamint a tojás és a tej tartoznak kedvezményes, 5 százalékos adómérték alá (az 5 százalékos adómérték alkalmazásának feltétele, hogy az értékesített termék megfeleljen az Áfa tv. 3. számú melléklet 19-49. valamint 52-54. pontjaiban szereplő szöveges meghatározásnak és az e pontokban hivatkozott vámtarifaszám alá tartozzon). Az általános szabályok szerint adóköteles termékértékesítéshez, szolgáltatásnyújtáshoz kapcsolódóan felmerült előzetesen felszámított adó tekintetében az adóalany – az Áfa tv. VII. fejezetében foglaltak figyelembe vételével – adólevonási jogot érvényesíthet.

A Közösségi kereskedelemmel kapcsolatos ügyletekre (Közösségen belüli termékértékesítés, Közösségen belüli termékbeszerzés, Közösségen belüli szolgáltatásnyújtás és igénybevétel) a 17. számú és a 29. számú információs füzet tartalmaz tájékoztatást.

Pénzforgalmi elszámolás alkalmazása

Pénzforgalmi elszámolás⁵⁸ alkalmazására **az adóalany előzetes választása alapján** van lehetőség. A pénzforgalmi elszámolás az adóalany nyilvántartásba vételekor (az adóalanyként való bejelentkezésekor) illetve a tárgyévet megelőző év végén választható.⁵⁹ A pénzforgalmi

⁵⁵ Áfa tv. 193. §.

⁵⁶ Áfa tv. 191. § (1) bekezdés.

⁵⁷ Áfa tv. 191. § (3) bekezdés.

⁵⁸ Áfa tv. XIII/A. Fejezet.

⁵⁹ Áfa tv. 196/D. §, 196/G. §, Art. 22. §.

elszámolást – az egyéb törvényi feltételek fennállása esetén is – csak olyan adóalany választhatja, aki nem alanyi adómentes.⁶⁰

A pénzforgalmi elszámolást alkalmazó adóalanynak a fizetendő adót nem az ügylet teljesítésekor kell megállapítania, hanem a részére történő fizetés (az ellenérték átvétele, jóváírása stb.) időpontjában.⁶¹ Az adófizetési kötelezettség keletkezése ily módon történő halasztásának feltétele, hogy az ügylet teljesítését tanúsító számlán az adóalany szerepeltesse a pénzforgalmi elszámolás tényét.⁶² A pénzforgalmi elszámolást alkalmazó adóalany nem csak a fizetendő adóját állapítja meg pénzforgalmi szemléletben, hanem az adólevonási jogát is csak így gyakorolhatja, vagyis az adólevonási jogát nem érvényesítheti az ellenérték (ellenértékrész) megtérítési időpontját megelőzően.⁶³

A pénzforgalmi elszámolás nem terjed ki az adóalany valamennyi Áfa tv. hatálya alá tartozó ügyletére. Nem vonatkozik a pénzforgalmi elszámolás – többek között – azokra a termékértékesítésekre, szolgáltatásnyújtásokra, amelyekre az adóalany az Áfa tv. Második részében meghatározott más különös rendelkezéseket, így pl. azokra, amelyekre az Áfa tv. XIV. fejezetét – a mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalanyra vonatkozó különös szabályokat, vagyis a kompenzációs rendszert – alkalmazza. Ennek megfelelően a pénzforgalmi elszámolást alkalmazó, különleges jogállású adóalanynak csak azon ügyleteire terjed ki a pénzforgalmi elszámolás, amelyek tekintetében az általános szabályok szerint adófizetési kötelezettség terheli, és adólevonási jog illeti meg.

Gabonák, olajos magvak fordított adózása

Az Áfa tv.-ben meghatározott, belföldi fordított adózás alá tartozó termékértékesítések és szolgáltatásnyújtások között mezőgazdasági termék is szerepel. Belföldi fordított adózás alá tartozik az Áfa tv. 6/A. sz. mellékletében megnevezéssel és vámtarifaszámmal meghatározott gabonák és olajos magvak értékesítése.⁶⁴ Nem alkalmazandó azonban a fordított adózás a különleges jogállású (kompenzációs felárra jogosult) adóalanyok a mezőgazdasági tevékenysége körébe tartozó termékértékesítésére és termékbeszerzésére.⁶⁵ Ennek megfelelően a különleges jogállású adóalanyt a kompenzációs felárra jogosító termékértékesítései után kompenzációs felár illeti meg, függetlenül attól, hogy az értékesített termék az Áfa tv. 6/A. sz. melléklete alá tartozó gabona vagy olajos mag; és nem terheli adófizetési kötelezettség a különleges jogállású adóalanyt az Áfa tv. 6/A. sz. melléklete alá tartozó gabona, olajos mag beszerzőjeként sem, feltéve, hogy a beszerzett terméket a mezőgazdasági tevékenysége során (pl. vetőmagként, állateledelként) hasznosítja.

Az Áfa tv. 6/A. sz. melléklete alá tartozó gabonák, olajos magvak értékesítőjéről akkor helyeződik át a termék beszerzőjére az adófizetési kötelezettség, ha a termék beszerzője:

- általános szabályok szerint adózó adóalany, vagy
- kizárólag közérdekű vagy egyéb speciális jellegére tekintettel adómentes tevékenységet végző adóalany, vagy
- eva adóalany

és a termék értékesítője:

- általános szabályok szerint adózó áfa adóalany, vagy

⁶⁰ Áfa tv. 196/A. §.

⁶¹ Áfa tv. 196/B. § (2) bekezdés a) pont.

⁶² Áfa tv. 196/B. § (4) bekezdés.

⁶³ Áfa tv. 196/B. § (2) bekezdés b) pont.

⁶⁴ Áfa tv. 142. § (1) bekezdés i) pontja.

⁶⁵ Áfa tv. 142. § (8) bekezdése.

- eva adóalany.

Az előzőek mellett hangsúlyozandó, hogy az olyan különleges jogállású adóalany esetében, aki a kompenzációs felárra nem jogosító termékértékesítései, szolgáltatásnyújtásai után az Áfa tv. általános szabályai szerint teljesíti az adókötelezettségét, felmerülhet a fordított adózás előírásainak alkalmazása pl. olyan esetben, ha az adóalany az Áfa tv. 6/A. számú melléklete alá tartozó terméket továbbértékesítési célból szerez be.

7. Biztosítás és járulékfizetés

Biztosítottnak minősül a mezőgazdasági őstermelő⁶⁶, ha a Tbj-ben⁶⁷ meghatározott feltételeknek megfelel.

7.1. A biztosítás a következő szabályok szerint terjed ki az őstermelőre:⁶⁸

Biztosított a mezőgazdasági őstermelő, ha a reá irányadó nyugdíjkorhatárig hátralévő idő és a már megszerzett szolgálati idő együttesen legalább 20 év, kivéve

- az őstermelői tevékenységet közös igazolvány alapján folytató kiskorú személyt és a gazdálkodó család kiskorú tagját,
- az egyéb jogcímen – ide nem értve a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony szerint (megbízási, vállalkozási, szerződés alapján munkát végzőt, választott tisztségviselőt) – biztosítottat,
- a saját jogú nyugdíjast, illetve azt az özvegyi nyugdíjban részesülő személyt, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte.

A mezőgazdasági őstermelő biztosítási kötelezettségének időtartama:⁶⁹

- az őstermelői igazolványban feltüntetett időponttól az igazolvány visszaadása napjáig,
- gazdálkodó család tagja esetében a családi gazdaság nyilvántartásba vétele napjától a nyilvántartásból való törlés napjáig, illetőleg
- a Tbj. 5. § (1) bekezdésének i) pontjában meghatározott biztosítást kizáró körülmény megszűnését követő naptól a biztosítást kizáró körülmény bekövetkezésének napjáig áll fenn.

Megszűnik a biztosítás akkor is, ha a mezőgazdasági őstermelő kilép a családi gazdaságból vagy a közös őstermelésből.

7.2. A mezőgazdasági őstermelő járulékfizetése⁷⁰

A mezőgazdasági őstermelő – ideértve a tevékenységét a tárgyévben kezdő mezőgazdasági őstermelőt is⁷¹ – a minimálbérnek⁷² megfelelő összeg után fizeti meg a 7 százalék

⁶⁶ Mezőgazdasági őstermelő az Sza tv. 3. §-ának 18. alpontjában meghatározott személy.

⁶⁷ A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (továbbiakban: Tbj.).

⁶⁸ Tbj. 5. § (1) bekezdés *i*) pont.

⁶⁹ Tbj. 10. § (3) bekezdés.

⁷⁰ Tbj. 30/A. §.

⁷¹ Kezdő mezőgazdasági őstermelő: az a személy, aki a tárgyévet megelőző évben nem minősült mezőgazdasági őstermelőnek.

⁷² Minimálbér: a tárgyhónap első napján érvényes, a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók részére megállapított személyi alaphír kötelező legkisebb havi összege. Ennek megfelelően 2017. január 1-jétől havi 127 500 forint a járulékok alapja.

egészségbiztosítási járulékot, melyből 4 százalék a természetbeni-, és 3 százalék a pénzbeli egészségbiztosítási járulék, valamint a 10 százalék nyugdíjjárulékot.

Ettől eltérően, az a mezőgazdasági őstermelő, akinek az e tevékenységéből származó, tárgyévet megelőző évben elért bevétele nem haladja meg a 8 millió forintot, az őstermelői tevékenységből származó, tárgyévet megelőző évi bevételenek 20 százaléka után 4 százalék természetbeni egészségbiztosítási járulékot és 10 százalék nyugdíjjárulékot fizet. A 8 millió forintos bevételi összeghatár számításánál figyelmen kívül kell hagyni a jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján folyósított, egyébként bevételnek számító támogatást.

A havi járulékalap megállapításánál a tárgyévet megelőző évi bevétel 20 százaléka egytizenketted részét kell figyelembe venni. A jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján folyósított, egyébként bevételnek számító támogatást kizárólag a 8 millió forintos bevételi összeghatár számításánál kell figyelmen kívül hagyni, a járulékalap megállapításánál már figyelembe kell venni.

A mezőgazdasági őstermelő a magasabb összegű társadalombiztosítási ellátások megszerzése érdekében az adóévre vonatkozóan nyilatkozattal vállalhatja, hogy a nyugdíjjárulékot, valamint a természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási járulékot az előzőekben meghatározott járulékalapnál (minimálbér, illetve a bevétel 20 százaléka egytizenketted része) magasabb összeg után fizeti meg.

A mezőgazdasági őstermelő a magasabb járulékalap választásáról a negyedévre vonatkozó járulékbevallásában nyilatkozik az állami adóhatóságnak. A tárgyév első negyedévre vonatkozó járulékbevallásban megtett nyilatkozat az adóévre, az ezt követő időszakra vonatkozó járulékbevallásban megtett nyilatkozat az adóév bevallással le nem fedett, az adóévből még hátralévő időszakra szól. A nyilatkozat az Art. szerinti végrehajtható okiratnak minősül.

Az előzőektől eltérően az év közben biztosítottá váló mezőgazdasági őstermelő az adóévben első ízben benyújtott járulékbevallásában nyilatkozik magasabb járulékalap választásáról. Nyilatkozata a biztosítási kötelezettség első napjától az adóévre szól és az Art. szerint végrehajtható okiratnak minősül.

A mezőgazdasági őstermelő nem köteles járulékot fizetni arra az időtartamra, amely alatt

- táppénzben, baleseti táppénzben, csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben (gyermekgondozást segítő ellátásban), gyermeknevelési támogatásban, ápolási díjban részesül – kivéve, ha a gyermekgondozási segély (gyermekgondozást segítő ellátás), az ápolási díj folyósításának tartama alatt őstermelői tevékenységét személyesen folytatja –,
- csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban és gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermekgondozási segélyben egyidejűleg részesül, katonai szolgálatot teljesítő önkéntes katona
- fogvatartott.

A gyermekvállalást segítő intézkedések nyomán lehetővé vált, hogy az arra jogosult személy egyidejűleg több jogcímen részesüljön ellátásban (pl. gyermekgondozási díjban és gyermekgondozást segítő ellátásban).

A gyermekgondozási díj ellátás önmagában megalapozta a járulékfizetési kötelezettség alóli mentességet, míg a gyermekgondozást segítő ellátás (gyermekgondozási segély) ellátás alatt csak abban az esetben mentesült a mezőgazdasági őstermelő a kötelezettség alól, ha őstermelői tevékenységét nem folytatta.

A 2016. június 16-án hatályba lépett jogszabály módosítás eredményeként az egyidejűleg csecsemőgondozási díjban vagy gyermekgondozási díjban és gyermekgondozást segítő ellátásban (gyermekgondozási segélyben) is részesülő – tevékenységét személyesen végző – mezőgazdasági őstermelő a minimálbér, a bevétel 20 százalékának egy tizenketted része, a választott járulékalap vonatkozásában mentesül a járulékfizetési kötelezettség alól.

7.3. A biztosított mezőgazdasági őstermelő családi járulékkedvezménye⁷³

A biztosított mezőgazdasági őstermelő a családi járulékkedvezmény negyedéves összegét saját maga állapítja meg.

Az érvényesíthető családi járulékkedvezmény negyedéves összege a családi kedvezmény negyedévre eső összege (közös igénybevétel esetén a biztosított mezőgazdasági őstermelőre jutó összege) és a mezőgazdasági őstermelésből származó jövedelem vagy az átalányban megállapított jövedelem negyedéves összege után megállapított személyi jövedelemadó adóelőleg-alap különbözetének - ha az pozitív - 15 százaléka, de legfeljebb a mezőgazdasági őstermelőt a tárgynegyedévben terhelő

- természetbeni egészségbiztosítási járulék és pénzbeli egészségbiztosítási járulék, és
 - nyugdíjjárulék
- összege.

A biztosított mezőgazdasági őstermelő a negyedéves családi járulékkedvezményét úgy érvényesíti, hogy az annak megfelelő összeget

- természetbeni egészségbiztosítási járulékként, vagy
 - ha a természetbeni egészségbiztosítási járulék nem nyújt teljes fedezetet a járulékkedvezményre pénzbeli egészségbiztosítási járulékként, vagy
 - ha a természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási járulék sem nyújt teljes fedezetet a járulékkedvezményre nyugdíjjárulékként
- nem fizeti meg az állami adóhatóságnak.

A családi járulékkedvezmény negyedéves összegét nem érvényesítheti az, aki nem minősül az Szja tv. szerint családi kedvezményre jogosultnak.

7.4. Nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése⁷⁴

A biztosított mezőgazdasági őstermelő elektronikus úton vagy az erre a célra rendszeresített nyomtatványon (T1041) jelenti be saját biztosításával kapcsolatban a biztosítási jogviszonyának kezdetét, kódját, megszűnését, a biztosítás szünetelésének időtartamát. A bejelentést

- a biztosítás kezdetére vonatkozóan legkésőbb a biztosítási jogviszony első napján,
 - a jogviszony megszűnését 8 napon belül
- kell teljesíteni.⁷⁵

A mezőgazdasági őstermelő az egészségbiztosítási járulékot és a nyugdíjjárulékot az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 31. §-ának (2) bekezdése szerinti adattartalommal elektronikus úton negyedévente, a negyedévet követő hónap 12-éig vallja be, és a bevallás benyújtására előírt határidőig fizeti meg az állami adóhatóságnak.

A mezőgazdasági őstermelő a családi járulékkedvezmény negyedéves összegét a járulékokról szóló bevallásában vallja be.

⁷³ Tbj. 51/A. §.

⁷⁴ Tbj. 44. §.

⁷⁵ Art. 16. § (4) bekezdés.

A bevallás száma: 1758.

7.5. A nem biztosított őstermelő egészségügyi szolgáltatási járulékfizetési kötelezettsége⁷⁶

Az az őstermelő, aki az előzőek szerint nem válik biztosítottá és egyéb jogcímen sem biztosított, továbbá egészségügyi szolgáltatásra más jogcímen⁷⁷ sem jogosult, köteles a Tbj. 19. § (4) bekezdésében meghatározott egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetni, melynek összege havi 7 110, naptári naponként 237 forint.

A járulékfizetést a kötelezett helyett annak hozzájárulásával más személy vagy szerv is teljesítheti. A járulékfizetés átvállalása az állami adóhatóság jóváhagyásával válik érvényessé. A kötelezettség keletkezését, illetve megszűnését a T1011-es nyomtatványon kell bejelenteni.

7.6. A mezőgazdasági őstermelő szociális hozzájárulási adófizetési kötelezettsége⁷⁸

A mezőgazdasági őstermelő szociális hozzájárulási adó fizetésére köteles, kivéve azt, aki

- az adóévet megelőző évben az Szja tv. alapján mezőgazdasági kistermelőnek minősült és nem vállalt magasabb összegű járulékfizetést a Tbj. rendelkezései alapján, illetve
- a saját jogú nyugdíjas, vagy olyan özvegyi nyugdíjban részesülő, aki a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte,
- az őstermelői tevékenységet közös igazolvány alapján folytató kiskorú személy és a gazdálkodó család kiskorú tagja,
- egyéb jogcímen – ide nem értve a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony szerint (megbízási, vállalkozási, szerződés alapján munkát végzőt, választott tisztségviselőt) – biztosított.

Az előzőekből is kiderül, hogy az a mezőgazdasági őstermelő, akinek a Tbj. szerint őstermelőként nem keletkezik járulékfizetési kötelezettsége, nem alanya a szociális hozzájárulási adónak.⁷⁹

A szociális hozzájárulási adó alapja:

- a magasabb összegű társadalombiztosítási ellátások megszerzése érdekében a Tbj. szerint az adóévre tett nyilatkozat esetében a nyilatkozat szerinti összeg,
- egyéb esetekben az adó alapja a minimálbér. Ha a természetes személy e jogállással nem rendelkezik a hónap minden napján, vagy más okból nem minősül az adó alanyának a hónap minden napján, az adó alapja a jogviszony fennállásának minden napjára számítva a minimálbér harmincad része.⁸⁰

A fizetendő adó az adóalap 22 százaléka.⁸¹

A mezőgazdasági őstermelő az adót negyedévente állapítja meg és a negyedévet követő hónap 12-ig vallja be a 1758-as bevallás keretében. Az adó befizetési határideje megegyezik a bevallás határidejével.⁸²

⁷⁶ Tbj. 39. § (2) bekezdés.

⁷⁷ Tbj. 16. § a)–p) és s)–t) pontja, valamint 13. § szerint.

⁷⁸ 2011. évi CLVI. törvény.

⁷⁹ 2011. évi CLVI. törvény 454. § (1), (6) bekezdés.

⁸⁰ 2011. évi CLVI. törvény 456. § (2) bekezdés, 457. § (4) bekezdés.

⁸¹ 2011. évi CLVI. törvény 459. § (1) bekezdés.

7.7. A mezőgazdasági őstermelő egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettsége

A mezőgazdasági őstermelő az összevont adóalapba tartozó jövedelemnél az adóelőleg-alap számításánál figyelembe vett jövedelem után 22 százalékos egészségügyi hozzájárulás fizetésére köteles.⁸³

Az átalányadózó mezőgazdasági kistermelő által fizetendő százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás az átalányban megállapított jövedelmének 14 százaléka.⁸⁴

A tételes költségelszámolást választó, egyszerűsített bevallási nyilatkozatot benyújtó őstermelő által fizetendő százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás a bevétel 5 százaléka, a 14 százaléka.⁸⁵

Mentes a százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás fizetése alól az a jövedelem, amely járulék alapját képezi.⁸⁶

A biztosított mezőgazdasági őstermelőre is vonatkozik ez a mentesség, mégpedig addig az összegig, amely után járulékot fizet. A mezőgazdasági őstermelőt terhelő egészségügyi hozzájárulás alapját ennek megfelelően csökkenteni kell a mezőgazdasági őstermelő által fizetendő járulékok alapjával.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal

⁸² 2011. évi CLVI. törvény 464. § (7) bekezdés.

⁸³ Eho tv. 3. § (1) bekezdés.

⁸⁴ Eho. tv. 4. § (1) bekezdés.

⁸⁵ Eho. tv. 4. § (3) bekezdés.

⁸⁶ Eho. tv. 3. § (5) bekezdés.